

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1912 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Maksunpano.

Liikennekonttorin maksettavaksi panemain, kaupungille tulevain maksujen koko määrä vuodelta 1912 oli Smk 1,270,808: 61, osottaen edelliseen vuoteen verraten lisäännystä Smk 81,454: 63 eli 6.8 %. Tästä lisäännyksestä oli tuulaakia Smk 25,881: 19, liikennemaksuja Smk 38,429: 21, mittausmaksuja Smk 189: 13, makasiininvuokraa Smk 5,050: 40 sekä työpalkkoja Smk 11,904: 70.

Paitsi liikenteen kasvamisesta johtunutta tulojen lisääntymistä on kaupunginvaltuuston maaliskuun 12 päivänä 1912 vahvistaman makasiininvuokrataksan käyttäminen etusijassa edistänyt tulojen karttumista. Työpalkkain suuri kohoaminen johtui siitä, että työkunta aloitti toimintansa vasta kesäkuun 1 päivänä 1911.

Verrattuina 1912 vuoden rahasăännössä laskettuun määrään osottivat edellä mainittujen maksujen tuottamat tulot ylijäämää seuraavat määrät:

Tuulaaki	Smk	27,343: 09
Liikennemaksut	„	31,794: 42
Mittausmaksut	„	666: 79
Makasiininvuokra	„	3,587: 20
Työpalkat	„	2,917: 11

Mittausmaksujen ylijäämää vastaa likimmittäin saman suuruisen menojen lisäännys, jota vastoin työkunnan menot ylittävät Smk:lla 5,049: 53 lasketun määrän ja osottavat siis tämän laitoksen tuottaneen selvää tappiota Smk 2,132: 42. Konttori oli jo ennen 1911 vuoden loppua kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen työkunnan taksan korottamisesta, mutta valitettavasti ilman toivottua tulosta.

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1912.

Koko maksettavaksi pannusta määrästä tuli pääkonttorin osalle Smk 576,198: 13, haaraosaston I osalle (posti- ja varasto-osasto) Smk 436,420: 43 ja haaraosaston II osalle Smk 258,190: 05.

Haaraosastossa I maksettaviksi pantuihin määrin on luettu Smk 164,490: 38 yleisessä varastossa tullatuista tavaroista, Smk 219,391: 14 erikoisvarastoihin pannuista tai sieltä otetuista tavaroista, Smk 52,105: 71 postitse saapuneista tavaroista sekä Smk 433: 20 työpalkoista.

Maksunpanokirjoja oli 117,171, joten lisäennys oli noin 8.5 % edelliseen vuoteen verraten. Näiden kirjain koko määrästä tuli pääkonttorin osalle 49,271, haaraosaston I osalle 46,942 ja haaraosaston II osalle 20,958. Keskimääräinen maksu kutakin maksunpanokirjaa kohti oli pääkonttorissa Smk 11: 69, haaraosastossa I kutakin yleisen varaston maksunpanokirjaa kohti Smk 14: 51, kutakin erikoisvaraston kirjaa kohti Smk 28: 17 ja kutakin postikirjaa kohti Smk 1: 88 sekä haaraosastossa II Smk 12: 32.

Postikirjain luku oli 23.7 % maksunpanokirjain koko luvusta, jota vastoin postikirjain nojalla maksettavaksi pantu rahamäärä oli ainoastaan 4.2 % koko maksettavaksi pannusta määrästä.

Vuonna 1912 edusti talvipurjehduskauden aikaisten liikennemaksujen puoleen määrään alentaminen Smk:n 74,891: 34 arvoa. Niiden 4 1/2 kuukauden aikana vuodesta, jolloin alennus on voimassa, jatkui laivaliikettä ainoastaan kuukauden ja 25 päivää. Konttorin taholta useasti tehdyt esitykset tämän kaupungille epäedullisen määräyksen kumoamisesta ovat jääneet tuloksettomiksi.

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus.

Paperia ja paperimassaa, jotka tavarat kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan ovat vapautetut liikennemaksuista, lähetettiin vuonna 1912 Helsingin kautta maasta 26,437 tonnia, joten lisäennys edelliseen vuoteen verraten oli 2,927 tonnia eli 12.0 %. Koko maan paperin ja paperimassan vientiin verraten oli vienti Helsingin kautta 8.2 % eli sama kuin edellisenä vuonna. Tähän vientiin on ottanut osaa 40 paperitehdasta ja puuhiomoa edellisen vuoden 38 teollisuuslaitoksen sijasta. Sen kysymyksen ratkaisemiseksi, onko ja missä määrin tämä vienti, joka, lukuunottamatta vähäistä lisäennystä vuonna 1907 (mutta taantuen vuosina 1908 ja 1909) alkoi vasta vuonna 1910, on liikennemaksujen poistamisen johdosta lisääntynyt, ei ole riittävää tilastoa aineistoa käytettävänä. Ulkomaisilla paperimarkkinoilla vallitsevan edullisen liiketilan aikaansaama kotimaisen paperiteollisuuden suuri elpyminen ja sulfiittiseluloosan valmistuksen alkaminen vuonna 1910 ovat etusijassa aikaansaaneet tuonin lisääntymisen olematta Helsingin kauppa-alueen silti tarvinnut mainittavasti laajentua. Tällaisen olettamuksen puolesta puhuu se seikka, että Helsingin kautta kulkenut paperinvienti, joka vuonna 1906 oli 7.3 % koko maan vienti-

Paperin ja paperimassan maastavienti.

määrästä, ei vuonna 1912 ollut enempää kuin 8.2 % siitä, ja tähän olettamukseen saa lisävahvistusta vertaillen liikenteen kehityksestä johtunutta muiden tavaralajien liikennemaksujen lisääntymistä vuosina 1907—12, jolloin se oli 88.0 %, paperinviennistä johtuneeseen mainittujen maksujen arvioituun lisääntymiseen vuonna 1912, jolloin se oli ainoastaan 93.0 %, vaikka Suomen paperin kysyntä ulkomaisilla markkinoilla oli vuodesta 1910 lähtien ollut lisääntymään päin. Käy sentähden syyllä epäileminen, onko mainittujen tavaralajien vapauttaminen liikennemaksuista ollut tarpeen vaatima.

Kannanta.

Maksettavaksi pannuista eristä, kaikkiaan Smk:sta 1,270,808: 61, on vuonna 1912 kertynyt Smk 1,237,686: 06 eli 97.4 % koko maksettavaksi pannusta määrästä. Joulukuun 31 päivänä 1912 oli rästejä vuosilta 1907—1911 Smk 5,235: 84 ja vuodelta 1912 Smk 33,122: 55. Vuonna 1912 on konttori valvonut saamisia 13 konkurssissa yhteensä Smk 725: 33.

Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään.

Tavarain punnitsemista tullauksesta erillään toimittaa pyynnöstä liikennekonttorin alainen, valantehnyt vaakamestari. Vuonna 1912 on häntä käyttänyt 33 liikettä, joille on punnittu 12,320 tonnia eri tavaralajeja.

Vaakamestarin vuonna 1909 alkanutta toimintaa valaisevat seuraavat tiedot:

	1909.	1910.	1911.	1912.
Vaakamestaria käyttäneitä liikkeenharjoittajia	18	17	35	33
Toimituksia:				
a) isompain tavaramääräin punnitsemisia	43	65	67	60
b) pienten ” ” ” ”	27	14	101	156
Annettuja vaakatodistuksia	70	79	228	217
Työapulaisia	10	5	6	9
Päivätöitä	199	148	152	163

Punnitut tavaralajit olivat:

	1909.	1910.	1911.	1912.
Maissia	5,357 tonnia	2,279 tonnia	2,204 tonnia	— tonnia
Rukiita	406 ”	726 ”	982 ”	637 ”
Ohria	2,496 ”	1,532 ”	1,204 ”	2,006 ”
Pellavansiemeniä	629 ”	598 ”	601 ”	391 ”
Rehukakkuja ja niiden jauhoja . .	945 ”	560 ”	1,139 ”	386 ”
Siirto	9,833 tonnia	5,695 tonnia	6,130 tonnia	3,420 tonnia

	1909.	1910.	1911.	1912.
Siirto	9,833 tonnia	5,695 tonnia	6,130 tonnia	3,420 tonnia
Kivihiiliä ..	730 „	593 „	— „	8,014 „
Koksia	130 „	342 „	— „	— „
Sekalaista ..	766 „	692 „	1,315 „	886 „
Yhteensä	11,459 tonnia	7,322 tonnia	7,445 tonnia	12,320 tonnia

		1909.	1910.	1911.	1912.
Bruttotuloja	Smk	2,734: 03	2,176: 89	2,589: 34	2,606: 99
Apulaisten palkkoja	„	1,734: 33	1,297: 22	1,174: 93	1,629: 20
Vaakamestarin osuus	„	999: 70	879: 67	1,414: 41	977: 79

Paitsi isompia tavaramääriä punnittiin pienempiäkin, tavallisesti vahingoittuneita käärojä, kun oli saatava selville vahingon määrä. Paitsi tulo-osuutta on vaakamestarilla tammikuun 1 päivästä 1910 lähtien kaupungilta vuokratuloja 700 markkaa.

Edellä lausutusta käy selville, ettei tätä laitosta toistaiseksi käy voimassa pitäminen taksan mukaan kertyvillä maksuilla ja että sen toiminta vielä on liian vähäinen, jotta kaupunkia kävisi katsominen velvolliseksi tekemään suurempia uhrauksia sen voimassa pitämiseksi.

Toisena toimintavuotenaan on työkuunta samoin kuin ensimmäisenäkin työskennellyt tappiolla, mikä epäkohta ei ole poistettavissa taksaa korottamatta. Konttorin 1911 vuoden lopulla tekemää sen suuntaista esitystä ei otettu huomioon. Sen johdosta että työaika, joka riippuu pakkahuoneen avoinna pitämisestä ja sentähden eri vuodenaikoina vaihtelee 5:stä 7 tuntiin päivässä sekä jakautuu silloin epätasaisesti, ei voi tuona lyhyenä aikana täysin käyttää hyödyksi, käy miehistön palkkauksen ja liikennöitsijäin suorittamain työpalkkain välinen suhde talvikuukausina niin epäedulliseksi, että vajuus ylittää suotuisampain kuukausien aikaansaaman ylijäämän. Palkka siltä ajalta, jona miehistön työvoimaa käytettiin, oli vuonna 1912 keskimäärin 63.5 penniä miestä kohti tunnissa, ja kun ainoastaan 74.0 % työvoimasta voitiin käyttää, oli työpalkkatuloja 1) ainoastaan 55.5 penniä miestä kohti tunnissa, joten koko vuotuinen tappio oli Smk 2,132: 42. Lisäksi tulevat kirjanpidon ja työkalujen kustannukset, joten koko tappion käy arvioiminen ainakin 3,500 markaksi. Kun on täysin oikeudenmukaista, ettei kaupunkia rasiteta kustannuksilla liikkeenharjoittajain puolesta, varsinkin kun ainoastaan osa näistä käyttää työkuuntaa, näyttää puheena olevan epäkohdan poistaminen välttämättömän tarpeen vaatimalta.

Työkuunta.

1) Taksan mukainen työpalkka on 75 penniä miestä kohti tunnissa.

Menot.

Menot, jotka 1912 vuoden menosäännössä oli laskettu Smk:ksi 122,568: 33, olivat Smk 120,290: 05, osottaen säästöä Smk 2,278: 28.

Menojen jakautuminen eri määrärahain kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Määräraha menosään- nön muk.		Menot.		Määrärahan ylitys.		Määrärahaa säästynyt.	
Palkkoja	93,678	33	93,790	20	111	87	—	—
Mittaripalkkioita	1,440	—	2,097	24	657	24	—	—
Tarverahoja	5,200	—	5,090	54	—	—	109	46
Sähköhissien käyttökuluja, polttoaineet, valaistus, ka- lusto ja vedenkulutus ..	22,250	—	19,312	07	—	—	2,937	93
Yhteensä Smk	122,568	33	120,290	05	769	11	3,047	39

Se seikka, että mittaripalkkioiden määräraha on ylitetty, ei vaikuta budjetin tasapainoon, koska mittarimaksujen tulot osottavat lisäennystä Smk 666: 79.